

Informacje Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej

Nr specjalny

czerwiec 2011

Konferencja IATUL 29 maja – 2 czerwca 2011 r.

Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej była gospodarzem 32 konferencji International Association of Scientific and Technological University Libraries (Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Nauk Ścisłych i Uczelni Technicznych) zatytułowanej **Libraries for an Open Environment: strategies, technologies and partnerships**. Honorowy patronat objęli: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Barbara Kudrycka, Prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz oraz JM Rektor Politechniki Warszawskiej prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik.

IATUL jest międzynarodową organizacją zrzeszającą ponad 230 bibliotek z 50 krajów. Jej celem jest stworzenie forum wymiany poglądów i dyskusji o najnowszych trendach i tendencjach rozwoju bibliotek naukowych na świecie. Szczególną okazją ku temu są coroczne konferencje organizowane na różnych kontynentach.

W trakcie uroczystego otwarcia konferencji w imieniu Komitetu Organizacyjnego gości powitała Dyrektor Biblioteki Głównej PW Jolanta Stępnik, a w imieniu władz Uczelni Prorektor PW prof. dr hab. inż. Tadeusz Kulik. Słowa powitania do uczestników skierowała także Prezydent IATUL Ainslie Dewe z biblioteki La Trobe University w Australii.

Konferencje organizowane pod patronatem IATUL mają określone zasady względem czasu ich trwania i sposobu organizacji, które w sumie składają się na trzy dni obrad

oraz jeden dzień wypełniony atrakcjami kulturalnymi i turystycznymi, które pozwalają uczestnikom na poznanie kraju i miasta, w którym odbywa się konferencja.

Podczas trzydniowych obrad ogłoszono 29 referatów, zaprezentowano 10 posterów, odbyła się sesja panelowa oraz dyskusje warsztatowe. Tematyka spotkań koncentrowała się wokół następujących bloków tematycznych:

- Open Access w odniesieniu do środowiska bibliotek uczelnianych
- różne formy kształcenia: e-learning oraz blended learning
- nowe narzędzia pracy i rozwijanie umiejętności bibliotekarzy

Wśród zaproszonych prelegentów znaleźli się światowej sławy ludzie nauki zajmujący się zagadnieniami omawianymi na konferencji. Jednym z oczekiwanych gości był dr Stevan Harnad, który zainspirował kolejnych referentów swoim wykładem na temat dwóch ścieżek swobodnego dostępu do źródeł tzw. Green OA oraz Gold OA. Prelegent mówił też o zadaniach bibliotek, a przede wszystkim władz uczelni w tworzeniu repozytoriów gromadzących dorobek naukowy pracowników w celu możliwie szerokiego udostępnienia go, wieloletniego zachowania, a także kreowania środowiska dla bezpośredniej komunikacji pomiędzy przedstawicielami nauki. Profesor Harnad zwrócił też uwagę, że rozwój liczby repozytoriów nie jest proporcjonalny do liczby zamieszczanych tam publikacji.

W pierwszej sesji Profesor Mieczysław Muraskiewicz prowadził ciekawą dyskusję panelową na temat strategii wspierania komunikacji naukowej, obecności idei Open

Access w środowisku akademickim, której uczestnikami byli przedstawiciele pracowników naukowych, wydawców oraz instytucji finansującej naukę. Dyskusja panelowa obejmowała trzy bloki tematów:

- idea Open Access i jej znaczenie dla instytucji naukowych
- rola bibliotek w przechowywaniu oraz upowszechnianiu zasobów elektronicznych
- narzędzia komunikacji naukowej we współczesnym świecie

Wśród zalet OA wymieniono m.in. większą dostępność publikacji, a w konsekwencji wzrost cytowań prac udostępnianych w otwartym Internecie. Sygnalizowano, iż rola bibliotek w promocji dorobku naukowego może ulegać stopniowemu ograniczeniu na rzecz rozwoju repozytoriów tworzonych z udziałem bibliotek.

W drugiej części dnia, podczas sesji równoległych zaprezentowano dziewięć referatów zgłoszonych przez uczestników z Ukrainy, Niemiec, Australii, USA, Kanady, Szwecji, Litwy oraz z Polski. Zostały one ujęte w trzech sesjach tematycznych poświęconych repozytoriom narodowym, lokalnym inicjatywom bibliotek we wspieraniu OA oraz działaniom bibliotek na rzecz wspierania komunikacji naukowej. Pierwszy dzień obrad zakończyła II sesja plenarna, podczas której zaprezentowano 2 referaty. W pierwszym Marcin Werla (PCSS) omówił współpracę polskich bibliotek cyfrowych w projekcie Federacji Bibliotek Cyfrowych promującym otwarte zasoby wiedzy. Następnie Judy Stokker (Queensland University of Technology, Australia) przedstawiła zadania dwóch instytucji: COSIAC i CAIRSS działających pod auspicjami CAUL powołanych w celu wspierania inicjatyw bibliotek naukowych działających na rzecz rozwoju różnych form komunikacji naukowej.

Drugi dzień obrad rozpoczęła sesja plenarna poświęcona nowym modelom i narzędziom stosowanych w kształceniu i nauczaniu. Jej celem było wskazanie potrzeb i warunków, jakie muszą spełniać biblioteki, by wzmacniać potencjał dydaktyczny uczelni. Przedstawiono cztery referaty, w których mówiono o zmieniającej się roli uniwersytetów i wpływie technologii na metody kształcenia. Referat wprowadzający przedstawił Profesor Bogdan Galwas. O zasadach tworzenia i funkcjonowania OpenCourseWare Consortium największego konsorcjum otwartych zasobów edukacyjnych, zapoczątkowanego na MIT, a obecnie funkcjonującego na wielu uczelniach mówiła Mary Lou Forward. Przykłady wprowadzania nowych technologii w celu udoskonalania procesu dydaktycznego na australijskich uczelniach przedstawiały Sue Owen i Anne Horn (Deakin University, Australia). Na zakończenie sesji Marzena Marcinek (Politechnika Krakowska) przedstawiła wyniki ankiety dotyczącej

nowych metod kształcenia w Estonii, Finlandii, Łotwie i Polsce.

Kolejna sesja poświęcona była prezentacji posterów. Ich autorzy reprezentowali biblioteki uczelni technicznych z Ukrainy (4 prace), Polski (3), Kanady (1), Łotwy (1) i Szwecji (1)

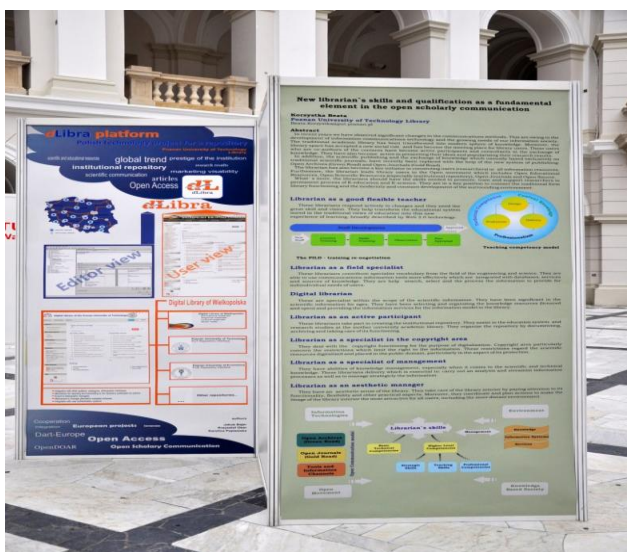
Tematy posterów:

- Rola Biblioteki Naukowej Politechniki Lwowskiej w rozwoju otwartej komunikacji naukowej na Ukrainie
- E-zasoby Narodowej Biblioteki im Vasyla Stefanyka we Lwowie: tworzenie i promocja
- Wpływ portali społecznościowych na umiejętności korzystania z informacji i uczenie się studentów generacji Internetu
- Moralne dylematy: bibliotekarze i specjaliści informacji wobec nowych technologii
- Nowe umiejętności i kwalifikacje bibliotekarzy jako podstawowe elementy otwartej komunikacji naukowej
- Tradycje i innowacje w Bibliotece Naukowej Politechniki w Rydze
- Elektroniczna Kolekcja Ivana Puljui'a w Instytucjonalnym Repozytorium ELARTU
- Platforma dLibra – polska projekt technologii dla repozytorium
- Projekt ELibUkr – nowe możliwości dostępu do danych cyfrowych w Bibliotece Donieckiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego
- Kształcenie i uczenie się w sieci

Autorzy przedstawili podstawowe tezy prezentowanych posterów i znaczenie przedstawionych zagadnień dla nauki i bibliotek w ich krajach.

Ważnym elementem rozwoju w każdej dziedzinie nauki jest analiza doświadczeń innych podmiotów (instytucji jako całości czy samych osób zaangażowanych) i dlatego sesja posterowa była świetną okazją do zapoznania się z lokalnymi rozwiązaniami. Autorzy chętnie udzielali odpowiedzi na pytania i opowiadali swoje doświadczenia. Co roku na konferencji IATUL przyznawana jest nagroda za najlepszy poster ufundowana przez dr Irgard Lankenau, była członkinią Zarządu IATUL. Pod uwagę brane są następujące kryteria: przekazywane treści, metoda prezentacji zagadnień oraz struktura i układ graficzny.

W tym roku nagrodę otrzymała para autorów: Andriy Andrukhiv i Renata Samoty (Lviv Polytechnic National University, Ukraine), którzy przygotowali poster *The role of Lviv Polytechnic National University Scientific Library in the development of Open Scholarly Communication in Ukraine (Rola Biblioteki Naukowej Politechniki Lwowskiej w rozwoju otwartej komunikacji naukowej na Ukrainie)*.

Wyróżnienie otrzymał poster Beaty Korzystki z Politechniki Poznańskiej zatytułowany *New librarian's*

skills and qualification as fundamental element in the open scholarly communication (Nowe umiejętności i kwalifikacje bibliotekarzy jako podstawowe elementy otwartej komunikacji naukowej).

W drugiej części dnia, zgodnie z tradycją odbyło się doroczne zgromadzenie członków IATUL, podczas którego Zarząd przedstawił sprawozdanie z podjętych w mijającym roku działań oraz przegłosowano zatwierdzenie budżetu IATUL.

W tym dniu odbyła się jeszcze jedna sesja poświęcona podnoszeniu kompetencji w zakresie informacji naukowej, podczas której zaprezentowano 3 referaty zgłoszone przez autorów z Południowej Afryki i Litwy. Równocześnie odbywało się spotkanie Special Interest Group on Library Organization and Quality Management prowadzone przez Reinera Kallenborna (Technische University Munich), podczas którego dyskutowano o wynikach raportu z audytu ISO 9001:2008 przeprowadzonego w tej bibliotece.

Ostatni dzień obrad poświęcony był zmianom jakie zarówno Open Access, jak i nowe formy kształcenia powodują w funkcjonowaniu bibliotek. Referat otwierający sesję plenarną wygłosiła Laura Bowering Mullen (Rutgers University Library of Science and Medicine, Piscataway, USA). Pokazała, że mimo szeregu zmian o charakterze technologicznym kluczowym czynnikiem określającym zasady funkcjonowania bibliotek pozostają użytkownicy i ich oczekiwania, do których pracownicy bibliotek dostosowują nowe formy działania. W kolejnych referatach prezentowano zmiany w sposobie zarządzania bibliotekami wywołane przez Open Access (Sue Robers i Alison Stevenson (Victoria University of Wellington, New Zealand) oraz Błażej Feret, który wskazał na nowe zadania i formy działań związane z szerszym otwarciem bibliotek na potrzeby użytkowników i organizacji macierzystej.

Podczas kolejnej sesji przedstawiono referaty zgłoszone z Litwy, Australii i Ukrainy. Równolegle odbyły się

warsztaty *Let's practise e-learning tools and methods*. Ta sesja miała formę swobodnej dyskusji, podczas której wszyscy uczestnicy spotkania mogli podzielić się swoimi doświadczeniami związanymi z tworzeniem i prowadzeniem kursów e-learningowych w bibliotekach. Podczas dyskusji prowadzonej przez przedstawicielkę BG PW Martę Sadowską-Hinc omawiano m.in. zagadnienia związane ze współpracą pomiędzy uczelnią a biblioteką. Jeden z tematów dotyczył platformy e-learningowej - czy biblioteki mają osobne platformy wykorzystywane w zdalnym nauczaniu, czy też korzystają z jednej zintegrowanej uczelnianej platformy. Poruszano problem wspierania biblioteki przez uczelnię w zakresie budowania i prowadzenia szkoleń wirtualnych. Ciekawy przypadek przedstawił Błażej Feret z Biblioteki Politechniki Łódzkiej, która wraz z ośrodkiem informatycznym zarządza zintegrowaną platformą uczelnianą. Rozważano także kwestie związane ze zmianą strategii rozwoju bibliotek w związku z nowymi formami szkoleń i promocji. Wskazano na różne formy szkoleń (zamknięte i otwarte e-kursy, materiały instruktażowe, przewodniki po bibliotece) oraz różne narzędzia stosowane do ich tworzenia (programy typu Captivate i Camtasia, program do webinarów NetViewer). Następnie dyskutowano kwestie związane z promocją e-learningu. Doceniona została rola serwisów społecznościowych, które w przypadku wielu bibliotek okazały się znakomitym narzędziem promocyjnym.

Na koniec dyskusji podkreślono znaczenie ewaluacji kursu, dostosowanie jego treści i formy do potrzeb użytkowników oraz zastanawiano się w jakim stopniu oferowane kursy wpływają na rozwijanie wiedzy i umiejętności użytkowników bibliotek.

Biblioteka Główna PW wystąpiła z inicjatywą nawiązania współpracy pomiędzy bibliotekami w zakresie budowania kursów e-learningowych, wymiany pomysłów i doświadczeń. Dla realizacji tego celu powinna zostać stworzona platforma komunikacyjna, dzięki której uczestnicy wskazywaliby ciekawe, ogólnodostępne w sieci kursy zdalne, ale także umożliwili partnerom czasowy, testowy dostęp do zamkniętych kursów oferowanych przez poszczególne biblioteki. Pomysł spotkał się z dużym zainteresowaniem uczestników obrad. Kwestia ta zostanie przedyskutowana przez Zarząd IATUL.

Ostatnia sesja plenarna poświęcona była strategii rozwoju kolekcji bibliotecznych i archiwów wspierających gromadzenie zbiorów elektronicznych. Maria Heijne (Delft University of Technology, The Netherlands) zwróciła uwagę, że niezmienny pozostaje jednak cel polityki gromadzenia zbiorów bibliotecznych, tj. zapewnienie użytkownikowi satysfakcji z usług, w tym poprzez rozszerzanie oferty gromadzonych dokumentów o zasoby edukacyjne, a także dokumenty elektroniczne

udostępniane okresowo. Profesor Marek Niezgódka skoncentrował się przede wszystkim na oczekiwaniach środowiska pracowników nauki w zakresie dostępu do wyników badań naukowych gromadzonych w otwartych repozytoriach.

Bogaty program socjalny konferencji był okazją do uzupełnienia obrad swobodną dyskusją i wymianą doświadczeń pomiędzy uczestnikami spotkań, a także pozwolił naszym gościom poznać inne biblioteki w Warszawie, a także zapoznać się z historią i tradycją naszego kraju.

Na powitanie uczestników konferencji odbył się koncert Chóru Politechniki Warszawskiej, który prezentował utwory muzyki poważnej, ludowej oraz rozrywkowej z całego świata.

W poniedziałek odbyło się spotkanie w salach recepcyjnych Pałacu Kultury i Nauki połączone z podziwianiem panoramy Warszawy z tarasu na 30 piętrze. Zwieńczeniem tego wieczoru była autokarowa wycieczka po Warszawie, podczas której przewodnicy mówili o historii miasta i jego zabytkach.

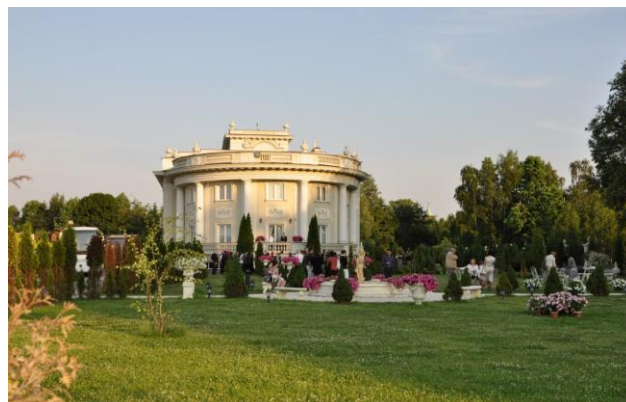
We wtorek goście mieli możliwość zwiedzenia Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Wizytę poprzedziła informacja dyrektora Ewy Kobierskiej-Maciuszko na temat historii BUW i funkcjonowania Biblioteki w nowym gmachu. Pracownicy BUW oprowadzili gości po Bibliotece i jej ogrodach.

Środa była dniem relaksu – odwiedziliśmy Bibliotekę Narodową w Budynku Działu Zbiorów Specjalnych w Pałacu Krasieńskich, gdzie oglądaliśmy rękopisy, stare druki i zbiory ikonograficzne stanowiące dorobek narodowy. Następnie pojechaliśmy do Warki, gdzie poznaliśmy proces warzenia piwa. Przybyli goście mieli okazję poznać historię miasta, historię polskiego browarnictwa oraz skosztować tradycyjnego trunku. Niezapomnianą atrakcją tego dnia był obiad w Folwarku u Różyca nad Zalewem Zegrzyńskim. Gospodarze przywitani goście staropolskim obyczajem - chlebem i solą, częstowali tradycyjnymi polskimi daniami przy dźwiękach wiejskiej kapeli, która porywała do tańca.

Konferencję zakończyło spotkanie uczestników na uroczystej kolacji w Pałacyku Otrębusy.

Możliwość organizacji tylu imprez towarzyszących zawdzięczamy m.in. uczestnictwu 15 sponsorów, którzy wspierali finansowo jej organizację.

Przeprowadzona wśród uczestników konferencji ankieta ewaluacyjna wykazała wysoką ocenę jej poziomu merytorycznego oraz organizacyjnego. Wielką w tym zasługą zarówno autorów referatów, jak i Komitetu Programowego. Podziękowania za włożoną w przygotowania pracę należą się całemu Komitetowi Organizacyjnemu, który wspierał, a niejednokrotnie zastępował w działaniach organizacyjnych i logistycznych firmę Congress-OR Biuro Kongresów i Turystyki.

(J.St., M.R., elamr, M.S.-H.)

Rada Programowa

Przewodniczący Rady :

Prof. dr hab. inż. Tadeusz Kulik - Prorektor ds. Nauki,
Politechnika Warszawska

- Kust. dypl. Bożena Bednarek-Michalska -
Zastępca Dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w
Toruniu
- Prof. dr hab. Mirosław Górny - Instytut
Językoznawstwa, Uniwersytet Adama
Mickiewicza w Poznaniu
- Prof. dr hab. inż. Mieczysław Muraszewicz -
Prodziekan ds. Nauki i Komunikacji
Międzynarodowej, Wydział Elektroniki i
Technologii Informacyjnych, Politechnika
Warszawska
- Dr inż. Grzegorz Płoszajski - Zastępca Dyrektora
Biblioteki Głównej, Politechnika Warszawska
- St. kust. dypl. Jolanta Stępnik - Dyrektor
Biblioteki Głównej, Politechnika Warszawska
- Prof. dr hab. Jadwiga Woźniak-Kasperek -
Instytut Informacji Naukowej i Studiów
Bibliologicznych, Uniwersytet Warszawski
- St. kust. dypl. Marek Górski - Dyrektor
Biblioteki Politechniki Krakowskiej (członek
Zarządu IATUL)
- Dr Reiner Kallenborn - Dyrektor Library of the
Technical University Munich (członek Zarządu
IATUL)

Komitet Organizacyjny

- Beata Dobosz
- Maryla Górską
- Grażyna Kiwała
- Grażyna Komorowska
- Elżbieta Mroczek
- Mariola Rymuza
- Marta Sadowska-Hinc
- Jolanta Stępnik
- Jan Zaleski